

Nr 24.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående användande av medel ur domänverkets markinköpsfond för förvärv av en fastighet i Umeå stad m. m.; given Stockholms slott den 8 januari 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 januari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet von Stockenström:

I skrivelse den 18 maj 1931 har domänstyrelsen gjort framställning om överflyttning av tomten nr 3 inom kvarteret Älvsbacka i Umeå stad från statens järnvägars till domänverkets förvaltning samt om medgivande att för ändamålet använda visst belopp av den i statens domäners fond ingående fonden för inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark (markinköpsfonden). Vid skrivelsen äro såsom bilagor fogade ett värde-

ringsinstrument samt en skrift av den 12 maj 1931 från järnvägsstyrelsen till domänstyrelsen. I ärendet hava infordrade yttranden avgivits den 16 juli 1931 av statskontoret och den 26 augusti 1931 av riksräkenskapsverket.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Fastigheten ifråga är belägen vid Östra Strandgatan i Umeå och har en areal av 3,087.5 kvadratmeter. Därå äro uppförda två boningshus av trä och en kombinerad bostads- och uthusbyggnad av tegel, tillbyggd med en uthusavdelning av trä. Det större bostadshuset inrymmer 9 rum, kök, jungfrukammare, två hallar, serveringsrum, badrum, w. c., arkiv, skafferier, garderober, vindsutrymmen och hushållskällare. Det mindre bostadshuset inrymmer två lägenheter om 3 rum, kök, tambur, skafferier, garderober och hushållskällare för båda lägenheterna m. m. Tegelbyggnaden inrymmer i bostadsavdelningen en lägenhet om 2 rum, kök och tambur med toalett och en lägenhet om ett rum och kök med garderober, i uthusavdelningen stall, vagnbod, höskulle och fullständig källarvåning, inrymmande 2 magasin, soprum, tvättstuga och hushållskällare, samt i den tillbyggda delen av trä 7 bodar för ved och diverse jämte vindsutrymmen m. m. Å tomten finnes dessutom ett mindre växthus. Byggnaderna äro uppförda under tiden 1898—1910.

År 1920 inköptes fastigheten av järnvägsstyrelsen för en köpeskilling av 75,000 kronor, vilken erlades delvis kontant, delvis genom övertagande av betalningsansvaret för ett fastigheten graverande lån i Västerbottens och Norrbottens stadshypoteksförening, ursprungligen å 20,000 kronor, men vid tiden för köpet å 18,034 kronor. Å lånet erlägges halvsårlig annuitet av 515 kronor, innefattande såväl ränta som amortering, var till kommer ett förvaltningsbidrag å cirka 20 kronor för halvår. Lånebeloppet hade den 1 oktober 1931 nedbringats till 13,633 kronor 22 öre samt beräknas vara fullt inlöst under 1950.

Domänstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse anført i huvudsak följande.

I Umeå stad vore för närvarande stationerade följande befattningshavare vid domänverket, nämligen överjägmästaren i Umeå distrikt, jägmästaren i Degerfors revir, en skogstaxator och en dikningsassistent. För dessa befattningshavares räkning förhyrde domänverket för närvarande följande expeditionslokaler: för överjägästareexpeditionen 3 rum, för jägästareexpeditionen 2 rum, för skogstaxatorexpeditionen 3 rum och för dikningsavdelningen 2 rum. Det hade icke varit möjligt att inom Umeå stad uppbibriga så stor lägenhet, att i densamma kunnat inrymmas samtliga förenämnda expeditioner. I årshyra utginge för de nu nämnda tjänsteexpeditionerna ett sammanlagt belopp av 3,995 kronor. Till den 1 oktober 1931 hade såväl överjägästareexpeditionen som skogstaxatorexpeditionen uppsagts till avflyttning från nu förhryda lokaler, och mötte vissa svårigheter att förhyra för desamma lämpliga lokaler. Den nuvarande anordningen att förhyra dessa lokaler i olika lägenheter hade givetvis medfört vissa olägenheter såsom, förutom de rätt höga hyres-

beloppen, svårigheter för överjägmästaren att följa och kontrollera arbetets utförande och fortgång.

Emellertid hade det yppat sig ett tillfälle att förvärva en för domänverkets syftemål väl lämpad fastighet i Umeå stad, nämligen fastigheten Älvsbacka nr 3, vilken statens järnvägars byggnadsavdelning icke hade behov av efter den 1 oktober 1931, enär dess verksamhet från och med nämnda dag skulle förläggas till Arvidsjaur.

Efter vissa underhandsförhandlingar med järnvägsstyrelsen om eventuellt övertagande av sagda fastighet hade domänstyrelsen låtit besiktiga och värdera densamma genom byggmästaren O. Strandgren, Umeå. Strandgren ansåge, att fastigheten, som vore taxerad till 75,000 kronor, hade ett reellt värde av minst detta belopp, som dock icke genom uthyrning kunde nöjaktigt förräntas. Med hänsyn därtill och till de kostnader, som måste nedläggas för i synnerhet ny värmeledning, ansåge Strandgren fastighetens nuvarande värde vara 55,000 kronor.

Styrelsen ville i detta sammanhang understryka, att fastigheten innehölle en relativt stor tomtareal och vore synnerligen vackert och väl belägen.

För närvarande disponerades lägenheten på följande sätt: Såsom tjänstelokaler, för vilka ej räknades hyra, användes 3 rum i huvudbyggnaden och 4 i gårdshuset av trä, varjämte ett rum med eldstad vore odisponerat i växt-huset. I huvudbyggnaden disponerade arbetschefen en lägenhet om 8 eldstäder och erlade härför i hyra 1,700 kronor för år. I gårdshuset av trä vore fyra rum med eldstäder uthyrda emot en årlig hyra av 450 kronor och i gårdshuset av sten 5 rum med eldstäder mot en årshyra av 830 kronor. Hyresintäkterna av fastigheten uppginge alltså för närvarande till 2,980 kronor för år. Beräknades därjämte hyra för de 8 eldstäder, för vilka hyra nu icke utginge, enligt samma grunder som för ovannämnda, skulle hyresintäkterna bli i runt tal 4,400 kronor. Förvärvad för domänverkets räkning skulle i fastigheten kunna ej blott inrymmas samtliga omnämnda expeditionslokaler utan även upplåtas bostad åt vederbörande överjägmästare, varjämte några lägenheter kunde uthyras. Styrelsen hade nämligen beräknat, att i den stora byggnaden 3 rum skulle disponeras för överjägästareexpeditionen och återstående utrymme uthyras åt överjägmästaren. I gårdshuset av trä avsåges 6 rum till expeditionslokaler, varefter skulle kunna uthyras 1 rum med kök. Bostadslägenheterna i det andra gårdshuset syntes böra uthyras såsom hittills.

Emellertid erfordrades vissa reparationer och omändringar av förenämnda byggnader, för att desamma skulle bli för avsett ändamål fullt lämpliga. Kostnaderna därför hade styrelsen genom tillkallad sakkunnig uppskattat till i runt tal 6,500 kronor.

Domänstyrelsen hade den 12 maj 1931 från järnvägsstyrelsen emottagit en skrivelse, varav framginge, att järnvägsstyrelsen vore villig att överlåta nämnda fastighet från den 1 oktober 1931 till det pris, som domänstyrelsens värderingsman åsatt densamma, eller 55,000 kronor.

I anledning av vad sålunda anförts och med framhållande av de stora fördelar, som skulle vinnas genom att få samtliga domänverkets förenämnda tjänsteexpeditioner i Umeå samlade i en fastighet under överjägmästarens direkta överinseende, har domänstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, dels att tomten nr 3 i kvarteret Älvsbacka i Umeå stad, besvärad av förenämnda lån i Västerbottens och Norrbot-

tens stadshypoteksförening, måtte från den 1 oktober 1931 överlätas från statens järnvägsbyggnaders till domänverkets förvaltning, dels att domänstyrelsen finge för sagda ändamål disponera 41,366 kronor 78 öre att kontant utbetalas till statens järnvägsbyggnader ävensom 6,500 kronor att därmed bekosta vissa ändrings- och reparationskostnader å fastigheten, dels ock att ifrågavarande belopp, tillhopa 47,866 kronor 78 öre, måtte få utgå ur den i domänfonden ingående markinköpsfonden eller, därest detta ej skulle kunna medgivas, av driftkostnaderna för domänverket.

Statskontoret har anfört följande.

Mot domänstyrelsens föreliggande förslag hade statskontoret icke funnit annan anledning till erinran, än att det icke syntes ämbetsverket gör- ligt att bestrida kostnaden för förvärv av ifrågavarande fastighet ur markinköpsfonden och att det torde vara tvivelaktigt, om, såsom alternativt föreslagits, domänverkets driftmedel kunde för ändamålet användas. Markinköpsfonden vore nämligen avsedd för ett helt annat ändamål än det nu ifrågavarande. Enligt beslut av statsmakterna skulle nämligen köpeskillingarna vid domänverkets försäljning av statliga jordbruksfastigheter alltid användas till inköp av skogsmark och för detta ändamål tillföras markinköpsfonden, ur vilken medel sedan utginge för likviderande av skogsköp. Genom fonden förmedlades alltså omplacering av kapital från jordbruk till skogsbruk. Vad beträffade det alternativa förslaget, att för ifrågavarande fastighetsförvärv skulle få anlitas verkets driftmedel, ville statskontoret erinra, att utgifter av ifrågavarande slag tidigare ansetts hava karaktären av utgifter för kapitalökning och därför plägat föranleda framställning till riksdagen om särskilt anslag för ändamålet.

Riksräkenskapsverket har anfört, bland annat, följande.

Enligt från statens järnvägars byggnadsbyrå inhämtade uppgifter hade den omhandlade fastigheten i Umeå av järnvägsstyrelsen inköpts av medel, som anvisats å riksstaten för byggande av järnvägslinjen Umeå—Holmsund, och hade den inköpta fastigheten redovisats å förrådstitel. Sedermera hade fastighetens bokförda värde överförts på järnvägsanläggningen Hällnäs—Stensele och där likaledes redovisats å förrådstitel. Enär kompletteringsarbetena å sistnämnda järnvägsbyggnad ännu ej avslutats, kunde nu ej avgöras, huruvida de mot fastighetens försäljningsvärde svarande medlen vore erforderliga för sistnämnda järnvägsbygges fullbordande. Under angivna förhållanden syntes med tillämpande av de regler för kapitalöverflyttningar mellan statens olika myndigheter, som riksräkenskapsverket föreslagit i sitt utlåtande den 28 maj 1931, nu ifrågavarande kapitalöverflyttning böra äga rum mot erläggande av kontant ersättning. I likhet med statskontoret funne riksräkenskapsverket det icke låta sig göra att utan riksdagens hörande härför disponera vare sig domänverkets markinköpsfonds medel eller verkets driftmedel. Under förutsättning att domänverkets förvärv av fastigheten i fråga ansåges böra komma till stånd, ville riksräkenskapsverket förorda, att riksdagens medgivande att för ändamålet få anlita markinköpsfondens tillgångar utverkades.

Det av riksräkenskapsverket omnämnda utlåtandet den 28 maj 1931 utgöres av ett av ämbetsverket, med anledning av remiss den 11 juli 1928,

till finansdepartementet ingivit yttrande med förslag i frågan om reglering av kapitalöverflyttningar mellan statens myndigheter.

Beträffande domänverkets markinköpsfond må erinras om följande. Sedan riksdagen vid vissa tidigare tillfällen (1874, 1888, 1891 och 1892) medgivit, att de vid sådana försäljningar av kronans jordbruksdomäner, som beslutats före utgången av 1912, inflytande försäljningsmedlen finge av Kungl. Maj:t användas för inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark, samt sedan beslut fattats om domänstyrelsens ombildning till affärsdrivande verk, föreslog Kungl. Maj:t 1911 års riksdag (prop. nr 214) att *dels* medgiva, att de efter den 1 januari 1912 för försålda kronoegendomar inflytande köpeskillingar av beskaffenhet att bära enligt dittills gällande bestämmelser inlevereras till riksgäldskontoret och reserveras till inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark ävensom till inlösen av ströängar å kronoparker i Norrland och Dalarna skulle från och med 1912 års början inlevereras till domänstyrelsen, *dels* föreskriva, att de köpeskillingar av ifrågavarande beskaffenhet, som vid nämnda tidpunkt funnes hos riksgäldskontoret inestående, skulle till domänstyrelsen överlämnas, *dels ock* besluta, att ifrågavarande försäljningsmedel skulle enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t meddelade, förvaltas och redovisas såsom tillgång å statens domäners fond, intill dess desamma, enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens bestämmande, finge disponeras till inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark ävensom till inlösen av ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna. Kungl. Maj:ts berörda förslag bifölls av riksdagen, vilket beslut givetvis icke rubbade de tidigare av riksdagen meddelade föreskrifterna rörande Kungl. Maj:ts befogenhet att i avseende å före utgången av 1912 beslutade försäljningar använda försäljningsmedlen till inköp av fastigheter. Härefter medgav 1912 års riksdag (prop. nr 200; R. skr. nr 264), att Kungl. Maj:t finge från och med den 1 januari 1913 tills vidare, intill dess annorlunda kunde varda bestämt, för inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark ävensom till inlösen av ströängar å kronoparker i Norrland och Dalarna disponera de såsom tillgång å statens domäners fond redovisade kontanta medel. Den del av statens domäners fond, som sålunda får användas till inköp av viss mark, har redovisats under benämningen fonden för inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark (markinköpsfonden). Fonden uppgår för närvarande till omkring 9,800,000 kronor kontanta medel.

Av domänstyrelsens skrivelse framgår, att domänverket har be-
hov av att för expeditiönsändamål m. m. förvärva den åsyftade fastighe-
ten i Umeå stad samt att förvärvet synes vara för domänverket ur ekono-
misk synpunkt fördelaktigt. Jag har därför intet att erinra mot att fas-
tigheten överflyttas från statens järnvägars till domänverkets förvalt-
ning. Såsom ifrågasatts av järnvägsstyrelsen och domänstyrelsen samt

Departements-
chefen.

jämväl tillstyrkts av statskontoret och riksräkenskapsverket torde överflyttningen böra äga rum mot det att domänstyrelsen till järnvägsstyrelsen erlägger viss kontant ersättning. Ersättningsbeloppet har förutsatts böra motsvara fastighetens värde, minskat med vad som återstår oguldet av det fastigheten åvilande lånet i Västerbottens och Norrbottens stadshypoteksförening, eller $(55,000 - 13,633:22 =)$ 41,366 kronor 78 öre. Härutöver beräknar domänstyrelsen ett belopp av 6,500 kronor för vissa ändrings- och reparationsarbeten å fastighetens byggnader. I överensstämmelse med vad domänstyrelsen under instämmande av riksräkenskapsverket föreslagit vill jag förordna, att det sålunda erforderliga beloppet, högst 48,000 kronor, må utgå av markinköpsfondens medel. Då det icke låter sig göra att för dylikt ändamål utan riksdagens hörande använda fondens medel, bör framställning härom nu göras hos riksdagen. Sedan riksdagen meddelat sitt beslut i ämnet, torde det ankomma på Kungl. Maj:t att förordna om fastighetens överflyttning från statens järnvägars till domänverkets förvaltning. Omnämnas må, att domänverket sedan den 1 oktober 1931 mot hyresersättning disponerar ifrågavarande fastighet.

Under återopande av det anförda hemställer jag nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den i statens domäners fond ingående fonden för inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark (markinköpsfonden) ett belopp av högst 48,000 kronor må användas för förvärvande för domänverkets räkning av fastigheten nr 3 inom kvarteret Älvsbacka i Umeå stad samt för utförande av erforderliga ändrings- och reparationsarbeten å samma fastighet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.